

3.11 Novináři ve válečných oblastech

M. Kafková

Klíčové pojmy: konfliktní oblasti, novináři, lidská práva, bezpečnost

Vzdělávací cíl: Žáci uvažují o práci novináře, který přináší zprávy z válečných oblastí současného světa. Vyjádří svůj vlastní názor na charakter jeho práce (co přináší, jaká rizika podstupuje, proč apod.). Žáci propojí dva texty a doloží obecné tvrzení konkrétním.

Potřebný čas: 1–2 vyučovací hodiny (větší časová dotace umožňuje text hlouběji prozkoumat a umožnit žákům déle debatovat ve dvojicích/skupinách či celé třídě)

Podkladový materiál: Szántó, J. (2018). Za oponou války. Praha, Argo. ISBN 978-80-257-2651-8 (vybrané kapitoly v příloze 21)

Struktura a organizace hodiny:

Učitel může v úvodní části hodiny využít metodu RWCT **křídové mluvení**.

▶ Její podstatou je formování vlastního stanoviska k tvrzení, které vzbuzuje nejednoznačnou odpověď.

▶ Učitel napíše na tabuli následující tvrzení (jedná se o úvodní věty v kapitole 1): „Zvědavost. Novináře na válečných konfliktech přitahuje právě ta.“

▶ Poté vybídne žáky, aby k uvedenému připsali svůj názor, ale bez dalšího doprovodného slovního komentáře. V průběhu tohoto tichého „křídového“ psaní mohou žáci připisovat nejen komentáře ke tvrzení, ale také komentovat názory svých spolužáků.

▶ Poté, co již nikdo nechce připisovat, učitel uvede text, ze kterého jsou obě věty vybrány. Tedy že jde o vyprávění zahraničního zpravodaje, který v textu popisuje jeden ze svých zážitků. Poodhalí nám více o tom, co se skrývá za prací novináře, který se pohybuje v místech válečného konfliktu.

Učitel žákům rozdá text a žáci ho mohou číst s využitím metody **podvojného deníku** (viz kapitola 2.2.1.6).

▶ Její přínos je v tom, že umožňuje propojování znalostí a zkušeností každého žáka se čteným textem. Při čtení mají žáci sledovat, která část jim připadá něčím zajímavá, připomíná jim něco z jejich života, vzbuzuje v nich nějaké otázky.

▶ Učitel pro každého žáka připraví list papíru rozdělený na dvě poloviny. Na jednu žáci vypíší doslovné tvrzení z textu a na druhou pak k němu připíší komentář podle výběru: Čím mě úryvek zaujal? Proč jsem si ho zapsal/a? Jaké otázky ve mně vyvolal? Je na učiteli, kolik tvrzení mají žáci vypsát (např. 2–3).

Následuje sdílení záznamů ve dvojicích či menších skupinách.

▶ Pokud žáka zaujme něčí vybrané tvrzení, může si ho připsat ke svým. V dostatku času je možné zařadit i sdílení v celé třídě.

Učitel rozdá žákům zkrácený úvod ke kapitole, z níž je autorovo vyprávění o jeho působení v Gruzii. Žáci zkusí ve dvojicích či menších skupinách navrhnout, zda a čím je možné nahradit některé ze zájmen TO nebo TAM, která autor v textu hojně používá. Opírají

se přitom primárně o text z Gruzie, ale pokud je spontánně napadne i jiná paralela, je možné se jí věnovat v následné diskuzi také.

Pro následnou reflexi se nabízí využít metody **poslední slovo patří mě** (viz kapitola 2.2.1.6).

▶ Každý žák si vybere z prvního či druhého textu pasáž o několika větách, která ho zvláště zaujala a která stojí za další okomentování. Může jít o stejný úsek, jaký již má v podvojném deníku, o úsek, který si zaznamenal od spolužáků, nebo o nový úsek z jednoho či druhého textu.

▶ Tento úsek pak v plném znění zapíše na jednu stranu kartičky a na druhou stranu pak připíše svůj komentář (co je na něm zajímavého, zda a proč s ním souhlasí nebo ne, co dalšího ho k tomu napadá apod.).

▶ Učitel poté žáky vyzve, aby některý z nich přečetl svou vybranou pasáž, a vybídne ostatní, aby zkusili odhadnout, proč si jejich spolužák vybral právě tuto část textu. Své názory objasňují. Pro posílení bezpečného prostředí pro všechny zúčastněné je velmi přínosné dodržovat tato pravidla²⁹:

▶ Ten, kdo komentuje, proč si spolužák vybral určitý citát, hovoří přímo k němu a dívá se mu při tom do očí („Pavle, já si myslím, že sis tento citát vybral proto, že ...“). Tímto komentářem něčí výběr nezesměšňuje a neříká, co si on o citátu myslí, nýbrž hledá důvody, pro které si mohl citát vybrat daný spolužák.

▶ Sdílení je uzavřeno tak, že poslední vyjádření je vždy na tom, kdo pasáž vybral – ten má poslední slovo a může navázat další žák s novým výběrem. Záleží pak na ochotě žáků a časových možnostech, kolik žáků se dostane ke slovu.

---

²⁹ Upraveno podle Příručky III – Další strategie kritického myšlení, Kritické myšlení, o. s., 2007, s. 40